

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

kṛṣṇayajurvēdīya taittirīyōpaniṣadi
॥ mahānārāyaṇōpaniṣat ॥
॥ drāviḍapāṭhaḥ ॥

This document has been prepared by
Sunder Kidāmbi
with the blessings of
śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan
His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ

॥ mahānārāyaṇōpaniṣat ॥
॥ drāviḍapāṭhaḥ ॥

॥ hariḥ ō(4)m ॥

saḥa nāvavatu |

saḥa nau bhunaktu |

saḥa vīryam karavāvahai |

tējasvināvadhītamastu mā vidviṣāvahai |

ōm śāntiśśāntiśśāntiḥ ॥

ambhāsyapārē bhuvānasya madhyē

nākāsyā pṛṣṭhē mahatō mahiyāṇ |

śukrēṇa jyōtīḡṣi samanupraviṣṭaḥ

prajāpātiścarati garbhē antaḥ |

yasminnidag sañca vicaiti

sarvaṃ yasmindēvā adhi viśvē niṣēduḥ |

tadēva bhūtaṃ tadu bhavyāmā

īdam tadakṣarē paramē vyōmanṇ |

yēnāvṛtaṃ khaṃ ca divaṃ mahīm ca

yēnādityastapāti tējasā bhrājasā ca |

yamantassāmudrē kavayō vayanti
yadaḥkṣarē paramē prajāḥ |
yataḥ prasūtā jagataḥ prasūtī tōyēna
jīvānvyasāsarja [vyacāsarja] bhūmyām |
yadōśadhībhiḥ puruṣānpaśūgśca
vivēśa bhūtāni carācarāni |
ataḥ paraṃ nānyadañiyasaḥ hi
parātparaṃ yanmahātō mahāntām |
yadēkamavyaktamanāntarūpaṃ viśvaṃ
purāṇaṃ tamāsaḥ parastāt || 1 ||

tadēvartam tadū satyamāhustadēva
brahmā paramaṃ kavīnām |
iṣṭāpūrtaṃ bahudhā jātaṃ jāyamānam
viśvaṃ bibharti bhuvānasya nābhiḥ |
tadēvāgnistadvāyustathsūryastadū candramāḥ |
tadēva śukramamṛtaṃ tadbrahma tadāpassa prajāpatih |
sarvē nimēṣā jajñirē vidyutaḥ puruṣādadhī |
kalā mūhūrtāḥ kāṣṭhāścāhōrātrāśca sarvaśaḥ |
ardhamāsā māsā ṛtavassamvathsaraśca
kalpantām [kalpatām] |

sa āpaḥ pradughē ubhē imē antarikṣamathō suvaḥ |
naināmūrdhvaṃ na tiryāñcaṃ na madhyē pariagrabhat |
na tasyēśē kaśca na tasyā nāma mahadyaśaḥ || 2 ||

na sandrśē tiṣṭhati rūpāmasya
na cakṣuṣā paśyati kaścanainām |
hrdā māniṣā manāsā bhikṣptō
ya ēnaṃ viduramṛtāstē bhāvanti |
adbhyassambhūtō hiraṇyagarbha ityaṣṭau |
ēṣa hi dēvaḥ pradiśō'nu sarvāḥ
pūrvō hi jātassa u garbhē antaḥ |
sa vijāyamānassa janiṣyamāṇaḥ
pratyaṇmukhāstiṣṭhati viśvatōmukhaḥ |
viśvataścakṣuruta viśvatōmukhō
viśvatōhasta uta viśvataśpāt |
sambāhubhyāṃ namāti sampatātrairdyāvāpṛthivī
janayāndēva ēkaḥ |
vēnastatpaśyanviśvā bhuvānāni
vidvān yatra viśvaṃ bhavatyēkanīlam |
yasminnidaḡ sañca vi caikaḡ sa oṭaḥ
prōtaśca vibhu prajāsu |

pra tadvōcē amṛtaṃ nu vidvāṅgāndharvō
nāma nihitāṃ guhāsu || 3 ||

trīṇi padā nihitā guhāsu
yastadvēda sa vituḥ pitā'sat |
sa nō bandhurjanitā sa vidhātā
dhāmāni veda bhuvānāni viśvā |
yatra dēvā amṛtamānaśānāstrīyē
dhāmānyabhyairāyanta |
pari dyāvāprthivī yānti sadyaḥ
pari lōkānpari diśaḥ pari suvaḥ |
ṛtasya tantuṃ vitataṃ vicṛtya
tadapaśyattadābhavat prajāsu |
parītya lōkānparītya bhūtāni
parītya sarvāḥ praḍiśō diśāśca |
prajāpātiḥ prathamajā
ṛtasyātmanā'tmānamābhi sambābhūva |
sadāśaspatimadbhūtaṃ priyamindrāsyā kāmyām |
sanim mēdhāmāyāsiṣam |
uddīpyasva jātavēdō'paghnanniṛṛtiṃ mamā || 4 ||

paśūgśca mahyamāvaha jīvanam ca diśo daśa [diśa] |
mā nō hiḡsījātavēdō gāmaśvaṃ puruṣaṃ jagat |
abibhṛadagna āgāhi śriyā mā paripātaya |
puruṣasya vidma sahasrākṣasya mahādēvasya dhīmahī |
tannō rudraḥ pracōdayāt |
tatpuruṣāya vidmahē mahādēvāya dhīmahī |
tannō rudraḥ pracōdayāt |
tatpuruṣāya vidmahē vakratuṇḍāya dhīmahī |
tannō dantiḥ pracōdayāt |
tatpuruṣāya vidmahē suvarṇapakṣāya dhīmahī || 5 ||
tannō garudaḥ pracōdayāt |
kātyāyaṇāya vidmahē kanyakumāri dhīmahī |
tannō durgiḥ pracōdayāt |
nārāyaṇāya vidmahē vāsudēvāya dhīmahī |
tannō viṣṇuḥ pracōdayāt |
saḥasraparamā dēvī śatamūlā śatāṅkurā |
sarvaḡ haratū mē pāpaṃ dūrvā duṣsvapṇaṇāśānī |
aśvākrāntē rāthakrāntē viṣṇukrāntē vaṣundhārā |
śirasā dhāritā dēvī rakṣasva mām padē padē |
uddhṛtā'si varāhēṇa kṛṣṇēṇa śatabāhunā || 6 ||

bhūmirdhēnurdharanī lōkadhāriṇī |
mṛttikē hanā mē pāpaṃ yaṇmayā duṣkṛtaṃ kṛtaṃ |
tvayā hatēnā pāpēna jīvāmi śāradaśśatam |
mṛttikē dēhi mē puṣṭiṃ tvayi sārvaṃ praṭiṣṭhitaṃ |
gandhadvārāṃ dūrādharṣāṃ nityapuṣṭāṃ karīṣiṇīm |
[gandhadvārāṃ dūrādharṣāṃ nityapuṣṭāṃ karīṣiṇīm |]
īśvariḡ sarvabhūtānāṃ tāmihōpāhvayē śriyam |
hiraṇyaśṛṅgaṃ varuṇaṃ prapādyē
tīrthaṃ mē dēhi yācitaḥ |
yaṇmayā bhuktamaśādhūnāṃ pāpēbhyaśca praṭigrahaḥ |
yaṇmē manāsā vācā karmaṇā vā duṣkṛtaṃ kṛtaṃ |
tanna indrō varuṇō bṛhaspatissavitā ca
punantu punaḥ punaḥ || 7 ||

sumitrā na āpa oṣadhayassantu durmitrāstasmai
bhūyāsuryō'smāndvēṣṭi yaṃ ca vāyaṃ dviṣmaḥ |
namō'gnayē'phsumatē nama indrāya
namō varuṇāya namō vāruṇyai namō'dbhyaḥ |
[namō'gnayē'phsumatē nama indrāya
namō varuṇāya namō vāruṇyai namō'dbhyaḥ |]
yadapāṃ krūraṃ yadāmēdhyāṃ yadaśāntaṃ

tadapāgacchatāt |
atyāsanādātīpānādyacca ugrāt pratigrāhāt |
tanmē varuṇō rājā pāninā hyavamaṣātu |
sō'hamāpāpō virajō nirmuktō muktakilbiṣaḥ |
nākāsyā pṛṣṭhamāruhya gacchēd brahmāsalōkatām |
imaṃ mē gaṅgē yamunē sarasvatī śutūdrī stōmaḡ
sacatā paruṣṇiyā |
asikniyā mārudvṛdhē vitastayā''rjīkiyē
śṛṇuhyā suṣōmayā |
ṛtaṃ ca satyaṃ cābhīddhāttapasō'dhyājāyata || 8 ||

tatō rātrirajāyata tatāssamudrō arṇavaḥ |
samudrādārṇavādadhi samvathsarō ajāyata |
ahōrātrāṇi vidadhadviśvāsya miṣatō vaśī |
sūryācandraṃmasau dhātā yathā pūrvamākalpayat |
divaṃ ca pṛthivīm cāntarikṣamathō suvaḥ |
yat pṛthivyāḡ rajāssvamāntarikṣē virōdasī |
imāgstadāpō varuṇaḥ punātvāghamaṣṣaṇaḥ |
ēṣa bhūtasyā bhavyē bhuvanasya gōptā |
ēṣa puṇyakṛtāṃ lōkānēṣa mṛtyōrhirāṇmayāṃ |
dyāvāpṛthivyōrhirāṇmayaḡ sagg śritaḡ suvaḥ || 9 ||

sa naḥ suvaḥ saḡśiśādhi |
ārdrāṃ jvalāti jyōtirāhamāsmi |
jyōtirjvalāti brahmāhamāsmi |
yō'hamāsmi brahmāhamāsmi |
āhamēvāhaṃ mām juhōmi svāhā |
ākāryākāryāvākīrṇistēnō bhrūṇāhā gurutaḥpagāḥ |
varuṇō'pāmāghamaṣṇastasmāt pāpātpramūcyatē |
rajōbhūmistvamāḡ rōdayasva pravādanti dhīrāḥ |
punantu ṛṣayaḥ punantu vasavaḥ punātu
varuṇaḥ punātvāghamaṣṇaḥ |
ākṛānthsamudraḥ prāthamē vidhārmañjanayanprajā
bhuvanasya rājā || 10 ||

vṛṣā pavitrē adhi sānō avyē
br̥hathsōmō vāvṛdhē suvāna induḥ |
jātavēdasē sunavāma sōmāmarātīyatō nidāhāti vēdaḥ |
sa naḥ paṛṣadati durgāṇi viśvā
nāvēva sindhuṃ duritā'tyagniḥ |
tāmagnivārṇāṃ tapasā jvalantīm
vairōcaṇīm karmaphalēṣu juṣṭām |
durgāṃ dēvīḡ śaraṇamaḥaṃ prapādyē

sutarasi tarasē namaḥ |
agnē tvam pārayā navyō asmānthsvastibhirati
durgāṇi viśvā |
pūścā pṛthvī bahulā nā urvī
bhavā tōkāya tanāyāya śamyōḥ |
viśvāni nō durgahā jātavēdassindhum na
nāvā duritā'tiparṣi |
agnē atrivanmanāsā grṇānō'smākam
bhūtvavitā tanūnām |
pṛtanājitaḡ sahamānamagnimugraḡ
hūvēma paramāthsadhasthāt |
sa naḥ paṛṣadati durgāṇi viśvā
kṣāmaddēvō ati duritā'tyagniḥ |
praṭnōṣi kamīdyō adhvarēṣu sanācca
hōtā navyāśca sathsi |
[praṭnōṣi kamīdyō adhvarēṣu sanācca
hōtā navyāśca sathsi |]
svāñcāgnē tanuvam pipriyasvāsmabhyam
ca saubhāgamāyajasva || 11 ||

parastādyasō guhāsu mama suvarṇapakṣāya dhīmahi śatabāhunā
punah punarajayata suvō rājā sadhasthāttrīṇi ca || 1 ||

bhūragṇayē prthivyai svāhā
bhuvō vāyavē'ntarikṣāya svāhā
suvarādityāyā divē svāhā
bhūrbhuvassuvaścandramāsē digbhyassvāhā
namō dēvēbhyassvadhā pitrbhyō
bhūrbhuvassuvarōm || 12 || || 2 ||

bhūrannāmagṇayē prthivyai svāhā
bhuvō'nnām vāyavē'ntarikṣāya svāhā
suvarannāmādityāyā divē svāhā
bhurbhuvassuvarannām candramāsē digbhyassvāhā
namō dēvēbhyassvadhā pitrbhyō
bhūrbhuvassuvarannāmōm || 13 || || 3 ||

bhūragṇayē ca prthivyai ca mahatē ca svāhā
bhuvō vāyavē cāntarikṣāya ca mahatē ca svāhā
suvarādityāyā ca divē ca mahatē ca svāhā
bhūrbhuvassuvaścandramāsē ca nakṣātrēbhyaśca
digbhyaśca mahatē ca svāhā namō dēvēbhyassvadhā
pitrbhyō bhurbhuvassuvarmaharōm || 14 || || 4 ||

pāhi nō agnā ēnāsē svāhā
pāhi nō viśvavēdāsē svāhā

yajñam pāhi vibhāvasō svāhā
sarvaṃ pāhi śatakratō svāhā ॥ 15 ॥ ॥ 5 ॥

[pāhi nō agna ēnāsē svāhā |
pāhi nō viśvavēdāsē svāhā |
yajñam pāhi vibhāvasō svāhā |
sarvaṃ pāhi śatakratō svāhā ॥ 15 ॥ ॥ 5 ॥]

yaśchandasāmṛṣabhō viśvarūpaśchandōbhyaschandāgsyā
vivēśa satāg śikyaḥ prōvācōpaniṣadindrō
jyēṣṭha indriyāya ṛṣibhyō namō dēvēbhyasvadhā
pitr̥bhyō bhūrbhuvassuvarōm ॥ 16 ॥ ॥ 6 ॥

namō brahmaṇē dhāraṇam mē astvanirākaraṇam
dhārayitā bhūyāsam karṇayōśśrutam
mā cyōdhvam mamāmuṣya om ॥ 17 ॥ ॥ 7 ॥

ṛtam tapāsatyam tapāśśrutam tapāśśāntam
tapō dānam tapō yajñastapō
bhūrbhuvassuvarbrahmaitadupāsivaitattapaḥ ॥ 18 ॥ ॥ 8 ॥

yathā vṛkṣasya sampuṣpitasya dūrādgandhō vātyēvam
puṇyasya karṇaṇō dūrādgandhō vāti yathā sidhārām
kartē vahitāmaṅkrāmēdyadyuvē yuvē ha vā

viḥvaliṣyāmi kartam patisyāmītyēvamamṛtādātmanam
juguphsēt ॥ 19 ॥ ॥ 9 ॥

aṇōraṇīyānmaḥatō mahīyānātmā
guhāyāṃ nihitō'sya jantōḥ |
tamakratum paśyati vītasōkō dhātuh
prasādānmahimānāmīsam |
sapta prāṇāḥ prabhavānti
tasmāthsaptārciṣāssamidhāssapta jihvāḥ |
sapta imē lōkā yēṣu carānti prāṇā
guhāśayāṃ nihitāssaptasapta |
atāssamuḍrā girayaśca sarvē'smāthsyandantē
sindhāvassarvā rūpāḥ |
atāśca viśvā oṣadhayō rasāśca
yēnaiṣa bhūtastiṣṭhatyantarātmā |
brahmā dēvānām padavīḥ kavīnāmṛṣirviprāṇām
maḥiṣō mṛgāṇām |
śyēnō grddhrāṇāḡ svadhītirvanānāḡ
sōmaḥ pavitramatyēti rēbhanḡ |
ajāmēkām lōhitaśukla kṛṣṇām bahvīm
prajāṃ janayāntīḡ sarūpām |

ajō hyēkō juṣamāṇō'nuśētē
jahātyēnām bhuktabhōgāmajō'nyah || 20 ||

haḡsaśśuciṣadvasūrantarikṣasaddhōtā
vēdiṣadatithirdurōṇasat |
nṛṣadvārasadr̥tasadvyōmasadaḡbjā gōjā
r̥tajā adriajā r̥tam br̥hat |
yasmājjātā na parā naiva kiñcanāsa ya
āvivēśa bhuvānāni viśvā |
prajāpātiḥ prajāyā samvidānastrīni
jyōtīgṣi sacatē sa śōḡaśī |
vidhartāraḡ havāmahē vasōḥ kuvidvaṇāti nah |
savītārām nṛcakṣasam |
adyā nō dēvasavitaḥ prajāvāthsāvīssaubhāgam |
parā duṣvapniyaḡ suva |
viśvāni dēva savitardurītāni parāsuva |
yadbhādraḡ tanma āsūva || 21 ||

madhu vātā r̥tāyatē madhu kṣaranti sindhāvaḥ |
mādhvīrnassantvōśadhīḥ |
madhu naktāmūtōṣasi madhumatpārthivaḡ rajāḥ |
madhu dyaurāstu nah pitā |

madhūmānṇō vanaspatirmadhūmāg astu sūryaḥ |
mādhvīrgāvō bhavantu naḥ |
ghṛtaṃ mīmikṣē ghṛtamāsyā yōnirghṛtē
śritō ghṛtamūvasyā dhāmā |
anuṣvadhamāvāha mādayāsva svāhākṛtaṃ
vṛṣabha vakṣi haṃvyam |
samudrādūrmirmadhūmāg udāradupāgśunā
samāmṛtatvamānaḥ |
ghṛtasyā nāma guhyaṃ yadasti jihvā
dēvānāmāmṛtāsyā nābhiḥ || 22 ||

vayaṃ nāma prabrāvāmā ghṛtēnāsmi
yajñē dhārayāmā namōbhiḥ |
upā brahmā śṛṇavacchasyamānaṃ
catuśśṛṅgō'vamīdgaura ētat |
catvāri śṛṅgā trayō asya pādā dvē
śīṛṣē sapta hastāsō asya |
tridhā baddhō vṛṣabhō rōravīti
mahō dēvō martyāg āvivēśa |
tridhā hitaṃ paṇibhirguhyamānaṃ
gavi dēvāsō ghṛtamanvāvindaṇḥ |

[tridhā hītaṃ paṇibhirguhyamānaṃ
gavi dēvāsō ghṛtamanvāvindanṇ ||

indra ēkaḡ sūrya ēkaṃ jajāna
vēnādēkagḡ svadhayā niṣṭatakṣuḥ |
yō dēvānāṃ prathamam purastādviśvādhikō
rudrō maḥarṣiḥ |
hiraṇyagarbham paśyata jāyamānaḡ sa nō
dēvaśśubhayā smrtyā saṃyūnaktu |
yasmātparam nāparamasti kiñcidyasmānnāṇiyō
na jyāyō'sti kaścit |
vrkṣa iva stabdhō divi tiṣṭhatyēkastēnēdam
pūrṇam puruṣēṇa sarvām || 23 ||

na karmaṇā na prajayā dhanēna
tyāgēnaikē amṛtatvamānaśuḥ |
parēṇa nākaṃ nihitaṃ guhāyām
vibhrājatē yadyatāyō viśanti |
vēdānta vijñāna suniścitārthāssannyāsa
yōgādyatāyaśśuddha sattvāḥ |
tē brāhmalōkē tu parāntakālē
parāmṛtāparimucyanti sarvē |

daḥaṛaṃ vipāpmaṃ paṛavēśma bhūtaṃ
yatpūṇḍarīkaṃ puṛamādhyasaggstham |
tatrāpi daḥaṛaṃ gaṅaṇaṃ viśōkastasmin
yadantastadupāsitaṃvyam |

yadvēdādau svāraḥ prōktō vēdāntē ca praṭiṣṭhitaḥ |
tasya prakṛtilīnasya yaḥ paṛassa mahēśvāraḥ || 24 ||

ajōnyassuva nābhissarvamaṣṭau ca || 10 ||

saḥasraśīrṣaṃ dēvaṃ viśvākṣaṃ viśvaśambhuvam |
viśvaṃ nārāyaṇaṃ dēvamaḥṣaraṃ paṛamaṃ praḥhum |
viśvataḥ paṛamaṃ nityaṃ viśvaṃ nārāyaṇaḥ hārim |
viśvamēvēdaṃ puṛuṣastadviśvamupajīvati |
patiṃ viśvasyātmēśvāraḥ śāśvātaḥ śivamaḥcyutam |
nārāyaṇaṃ mahājñēyaṃ viśvātmānaṃ paṛāyaṇam |

[nārāyaṇaṃ mahājñēyaṃ viśvātmānaṃ paṛāyaṇam |]

nārāyaṇapāraṃ brahma tattvaṃ nārāyaṇaḥ pāraḥ |

[nārāyaṇapāraṃ brahma tattvaṃ nārāyaṇaḥ pāraḥ |]

nārāyaṇapārō jyōtirātmā nārāyaṇaḥ pāraḥ |

[nārāyaṇapārō jyōtirātmā nārāyaṇaḥ pāraḥ |]

yaccā kiñcijjāgatyasminḍṛsyatē śrūyatēpi vā |

antārbahiścā tathsarvaṃ vyāpya nārāyaṇaḥ sthitaḥ || 25 ||

anāntamavyāyam kavīg sāmudrē'ntam viśvaśambhavam |
padmakōśapratīkāśaḡ hr̥dayam cāpyadhōmukham |
adhō niṣṭyā vitastyām tu nābhyāmūpari tiṣṭhāti |
hr̥dayam tadvijānīyādviśvasyāyatanaṃ māhat |
santātaḡ śirābhistu lambātyā kōśasannibham |
tasyāntē suśiraḡ sūkṣmam tasmīnthsarvam pratiṣṭhitam |
tasya madhyē mahānāgnirviśvārcirviśvatōmukhaḥ |
sō'grābhugvibhājantiṣṭhannāhāramajarah kavīḥ |
santāpayāti svam dēhamāpādatalamastakam |

[santāpayāti svam dēhamāpādatalamastakam |]

tasya madhyē vahniśikhā aṇīyōrdhvā vyavasthitaḥ |
nīlatōyadāmadhyasthā vidyullēkhēva bhāsvārā |
nīvāraśūkāvattanvī pītā bhāsyāttanūpāmā |

[nīvāraśūkāvattanvī pītābhā syāttanūpāmā |]

tasyāśśikhāyā madhyē paramātmā vyavasthitaḥ |

sa brahmā sa śivassēndrassō'kṣarah paramassvarāṭ || 26 ||

nārāyaṇassthītō vyavasthitaścatvārī ca || 11 ||

ṛtaḡ satyam param brahma puruṣam kṛṣṇapiṅgalam |
ūrdhvarētam virūpākṣam viśvarūpāya vai
namāḥ || 27 || || 12 ||

ādityō vā ēṣa ētanmaṇḍalaṃ tapāti tatra tā
 ṛcastadṛcāṃ maṇḍalaḡ sa ṛcāṃ lōkō'tha
 ya ēṣa ētasminmaṇḍalē'rcirdīpyatē tāni sāmāni
 sa sāmnam maṇḍalaḡ sa sāmnam lōkō'tha
 ya ēṣa ētasminmaṇḍalē'rciṣi puruṣastāni
 yajūḡṣi sa yajuṣā maṇḍalaḡ sa yajuṣāṃ
 lōkassaiṣā trayyēva vidyā tāpati
 ya ēṣō'ntarādityē hiraṇmayāḥ puruṣaḥ || 28 || || 13 ||

ādityō vai tēja oḡō balaṃ yaśaścakṣuśrōtrāmātmā
 manō manyurmanūrmṛtyussatyō mitrō
 vāyurākāśaḥ prāṇō lōkapālah kaḥ kiṃ kaṃ
 tathsatyamannaṃmāyuramṛtō jīvō viśvaḥ
 katamassvāyambhuḥ prajāpātissamvathsara iti
 samvathsarō'sāvādityō ya ēṣa puruṣa ēṣa
 bhūtānamadhipatirbrahmaṇassāyujyaḡ
 salōkatāmāpnōtyētāsāmēva dēvatānāḡ
 sāyujyaḡ sārṣṭitāḡ samānalōkatāmāpnōti
 ya ēvaṃ vēdētyupaniṣat || 29 || || 14 ||

ghr̥ṇissūryā ādityōmārcayanti tapāsatyaṃ
 madhū kṣaranti tadbrahma tadāpa āpō

ḡyōtī rasō'mṛtaṃ brahma
bhūrbhuvassuvarōm || 30 || || 15 ||

sarvō vai ruḡrastasmai ruḡrāya namō astu |
puruṣō vai ruḡrassanmaḡhō namōnamāḡ |
viśvaṃ bhūtaṃ bhuvānaṃ ciṡtraṃ bahudhā
jātaṃ jāyamānaṃ ca yat |

sarvō hyēṣa ruḡrastasmai ruḡrāya namō astu || 31 || || 16 ||

kadrūḡrāya pracētasē mīḡhuṣṡāmāya tavyāsē |
vōcēma śantaṃaḡ ḡṛḡḡ |
sarvō hyēṣa ruḡrastasmai ruḡrāya namō astu || 32 || || 17 ||

namō hiraṃyabāhavē hiraṃyapatayē'mbikāpataya
umāpatayē namō namāḡ || 33 || || 18 ||

yasya vaikaṅkatyagnihōtraḡhavaṅī bhavati pratiṣṡhitāḡ
pratyēvāsyāḡhūṡayastiṣṡhāntyathō pratiṣṡhityai || 34 || || 19 ||

krṅṡva pāja itī paṅca || 35 || || 20 ||

aditirdēvā gāṅḡharvā māṅṡyāḡ pītarō'surāṡtēṣāḡ
sarvabhūṡānāṃ māṡā mēḡḡnī maḡati
maḡī sāvitṛī gāyatrī jagāṡyurvī pṛṡhvī bahulā

viśvā bhūtā katamā kā yā sā
satyētyamṛtēti vasiṣṭhaḥ || 36 || || 21 ||

āpō vā idaḡ sarvaṃ viśvā bhūtānyāpaḥ praṇā vā
āpaḥ paśava āpō'mṛtamāpō'nnamāpāssamrāḍāpō
[āpaḥ paśava āpō'mṛtamāpō'nnamāpāssamrāḍāpō]
virāḍāpāssvarāḍāpaśchandāḡsyāpō
jyōtīḡsyāpāssatyamāpassarvā dēvatā
āpō bhūrbhuvassuvarāpa om || 37 || || 22 ||

āpaḥ punantu pṛthivīm pṛthivī pūtā pūnātu mām |
pūnantu brahmaṇaspatirbrahmāpūtā pūnātu mām |
yaducchi'sṭamabhōjyaṃ yadvā duścaritaṃ mama |
sarvaṃ punantu māmāpō'satāṃ ca
pratīgrahagḡ svāhā || 38 || || 23 ||

agniśca mā manyuśca manyupatayaśca
manyukṛtēbhyaḥ |
pāpēbhyō rakṣantām |
yadahnā pāpamakāṛṣam |
manasā vācā hastābhyām |
padbhyāmudarēṇa śiśñā |
ahaṣṭadāvalumpatu |

yatkiñcā duritaṃ mayi |
idamaḥaṃ māmamṛtayōnau |
satyē jyōtiṣi juhōmi svāhā || 39 || || 24 ||

sūryaśca mā manyuśca manyupatayaśca
manyukṛtēbhyaḥ |
pāpēbhyō rakṣantām |
yadrātriyā pāpamakāṛṣam |
manasā vācā hastābhyām |
padbhyāmudarēṇa śiśñā |
rātristadāvalumpatu |
yatkiñcā duritaṃ mayi |
idamaḥaṃ māmamṛtayōnau |
sūryē jyōtiṣi juhōmi svāhā || 40 || || 25 ||

āyātu varādā dēvyakṣaraṃ brahma sammitam |
gāyatrīm chandasām mātēdaṃ brāhma juṣasvā naḥ |
ōjō'si saho'si balāmasi bhrājō'si dēvānām
dhāma nāmāsi viśvāmasi viśvāyussarvāmasi
sarvāyurabhibhūrōṃ gāyatrīmāvāhayāmi || 41 || || 26 ||

ōṃ bhūḥ |

ōṃ bhuvāḥ [ōṃ bhuvāḥ] |

ōḡ suvaḥ [ōḡ suvaḥ] |

ōṃ mahāḥ [ōṃ mahāḥ] |

ōṃ janaḥ [ōṃ janaḥ] |

ōṃ tapaḥ [ōṃ tapaḥ] |

ōḡ saṭyam |

ōṃ tathsaṅviturvarēṅyaṃ bhargō dēvasya dhīmahī |

dhiyō yō naḥ pracōdayāt |

ōmāpō jyōtī rasō'mṛtaṃ brahma

bhūrbhuvassuvarōm || 42 || || 27 ||

ōṃ bhūrbhuvassuvarmaharjanastapāsṭyaṃ tadbrahma

tadāpa āpō jyātīrasō'mṛtaṃ brahma

bhūrbhuvassuvarōm || 43 || || 28 ||

ōṃ tadbrahma [ōṃ tadbrahma] |

ōṃ tadvāyuh [ōṃ tadvāyuh] |

ōṃ tadātmā [ōṃ tadātmā] |

ōṃ tathsarvām [ōṃ tathsarvām] |

ōṃ tatpurōrnamāḥ [ōṃ tatpurōrnamāḥ] || 44 || || 29 ||

uttamē śikhāre dēvī bhūmyāṃ pārvatamūrdhāni |

brāhmaṇēbhyō hyānujñānaṃ gaṅgā dēvi

yathāsukham || 45 || || 30 ||

ōṃ antaścaraṭi bhūtēṣu guhāyāṃ viśvamūrṭiṣu |
tvam yajñastvam viṣṇustvam vaṣaṭkārastvaḡ
rudrastvam brahmā tvam prajāpatiḥ || 46 || || 31 ||

amṛtōpastaraṇamasi || 47 || || 32 ||

prāṇē nivīṣṭō'mṛtāṃ juhōmi |

prāṇāya svāhā |

apāṇē nivīṣṭō'mṛtāṃ juhōmi |

apāṇāya svāhā |

vyāṇē nivīṣṭō'mṛtāṃ juhōmi |

vyāṇāya svāhā |

udāṇē nivīṣṭō'mṛtāṃ juhōmi |

udāṇāya svāhā |

saṃāṇē nivīṣṭō'mṛtāṃ juhōmi |

saṃāṇāya svāhā |

brahmaṇi ma ātmā'mṛtatvāya || 48 || || 33 ||

prāṇē nivīṣṭō'mṛtāṃ juhōmi |

śivō mā''viśāprādāhāya |

prāṇāya svāhā |

apāṇē nivīṣṭō'mṛtāṃ juhōmi |

śivō mā''viśāprādāhāya |

apānāya svāhā ||

vyānē niviṣṭō' mṛtaṃ juhōmi |

śivō mā''viśāprādāhāya |

vyānāya svāhā ||

udānē niviṣṭō' mṛtaṃ juhōmi |

śivō mā''viśāprādāhāya |

udānāya svāhā ||

samānē niviṣṭō' mṛtaṃ juhōmi |

śivō mā''viśāprādāhāya |

samānāya svāhā ||

brahmaṇi ma ātmā' mṛtatvāya || 49 || || 34 ||

amṛtāpidhānamasi || 50 || || 35 ||

śraddhāyaṃ prāṇē niviśyāmṛtaḡ huṭaṃ

prāṇamannēnāpyāyasva |

apānē niviśyāmṛtaḡ

huṭamāpānamannēnāpyāyasva |

vyānē niviśyāmṛtaḡ huṭaṃ

vyānamannēnāpyāyasva |

udānē niviśyāmṛtaḡ

huṭamūdānamannēnāpyāyasva |

samānē niviśyāmṛtaḡ huṭaḡ
sāmānamannēnāpyāyasva |
brahmaṇi ma ātmā'mṛtatvāya || 51 || || 36 ||

prāṇānāṃ granthirasi rudrō
mā''visāntakastēnānnēnāpyāyasva || 52 || || 37 ||

aṅguṣṭhamātraḡ puruṣō'ṅguṣṭhaṃ ca samāśritaḡ |
īśassarvasya jagataḡ prabhuḡ prīṇāti viśvaḡbhuk || 53 || || 38 ||

mēdhā dēvī juṣamāṇā na āgādviśvācī
bhadrā sūmanasyamāṇā |
tvayā juṣṭā juṣamāṇā duruktānbṛhadvādēma
vidathē suvīrāḡ |
tvayā juṣṭā ṛṣirbhāvati dēvi tvayā
brahmā gataśrīruṭa tvayā |
tvayā juṣṭāścitraṃ vindatē vasu sā nō
juṣasva draviṇē na mēdhē || 54 || || 39 ||

mēdhāṃ ma indrō dadātu mēdhāṃ dēvī sarāsvatī |
mēdhāṃ mē aśvināvubhāvādhattāṃ
puṣkaraśrajā || 55 || || 40 ||

aḥsarāsu yā mēdhā gāndharvēṣu ca yanmanah |
daivī mēdhā mānuṣyajā sā māṃ mēdhā
surabhirjuṣatām || 56 || || 41 ||

ā māṃ mēdhā surabhirviśvarūpā
hiraṇyavarṇā jagatī jagamyā |
ūrjāsvatī payāsā pinvāmānā sā māṃ
mēdhā supratikā juṣatām || 57 || || 42 ||

sadyōjātaṃ prāpadyāmi sadyōjātāya vai namaḥ |
bhavēbhavē nātibhavē bhajasva māṃ bhavōdbhavāya
namaḥ || 58 || || 43 ||

vāmadēvāya namō jyēṣṭhāya namō ruḍrāya
namaḥ kālāya namaḥ kalāvikaraṇāya
namō balāvikaraṇāya namō balāpramathanāya
naṃsarvabhūtaḍamanāya namō maṇōnmaṇāya
namaḥ || 59 || || 44 ||

aghōrēbhyō'tha ghōrēbhyō ghōraghōrātarēbhyah
sarvatāśsarva sarvēbhyō namāstē
astu ruḍrarūpēbhyah || 60 || || 45 ||

tatpuruṣāya vidmahē mahādēvāya dhīmahī |
tannō rudraḥ pracōdayāt || 61 || || 46 ||

īśānassarvāvidyānāmīśvarassarvabhūtānām
brahmā' dhipatirbrahmaṇō' dhipatirbrahmā
śivō mē astu sadāśivōm || 62 || || 47 ||

brahmā mētu mām |
madhū mētu mām |
brahmāmēva madhū mētu mām |
yāstē sōma prajā vaṭhsō' bhī sō aham |
dusvāpnaḥandūruṣvaḥā |
yāstē sōma prāṇāgstāñjuhōmi |
trisūparṇamayācitam brāhmaṇāya dadyāt |
brahmaḥatyām vā ētē ghnānti |
yē brāhmaṇāstrisūparṇam paṭhānti |
tē sōmam prāpṇuvānti |
āsaḥsrāt paṅktiṃ punānti |
ōm || 63 || || 48 ||

brahmā mēdhayā |
madhū mēdhayā |
brahmāmēva madhū mēdhayā |

adyā nō dēva savitaḥ prajāvāthsāvīssaubhāgam |
parā duṣvapniyaḡ suva |
viśvāni dēva savitardurītāni parāsuva |
yadbhādraṃ tanma āsuva |
madhu vātā ṛtāyatē madhu kṣaranti sindhāvah |
mādhvīrnassantvōṣādhīh |
madhu naktā mutōṣasi madhumatpārthivaḡ rajāḥ || 64 ||

madhu dyaurāstu naḥ pitā |
madhumānnō vanaspatirmadhumāḡ astu sūryaḥ |
mādhvīrgāvō bhavantu naḥ |
ya imaṃ trisūparṇamayācitam brāhmaṇāya dadyāt |
bhrūṇaḥatyāṃ vā ētē ghnānti |
yē brāhmaṇāstrisūparṇam paṭhānti |
tē sōmaṃ prāpnūvanti |
āsahasrāt paṅktiṃ punānti |
ōm || 65 ||

rajō navā ca || 49 ||

brahmā mēdhavā |
madhu mēdhavā |
brahmāmēva madhu mēdhavā |

brahmā dēvānām padavīḥ kavīnāmṛṣirviprāṇām
mahīṣō mṛgāṇām |
śyēnō ḡrdhrāṅgsvadhīrvanānāḡ sōmah
pavitramatyēti rēbhann |
haḡsaśśūciṣad vasūrantarikṣasaddhōtā
vēdiṣadatithirdurōṇasat |
nṛṣadvārasadr̥tasadvyōmasadaḡbjā gōjā ṛtajā
ādrijā ṛtaḡ br̥hat |
ya imaḡ trisūparṇamayācitam brāhmaṇāyā dadyāt |
vīraḡatyām vā ētē ghnānti |
yē brāhmaṇāstrisūparṇam paṭhānti |
tē sōmaḡ prāpnūvanti |
āsaḡhasrāt paṅktim punānti |
ōm || 66 || || 50 ||

prāṇāpānavyānōdānasamānā mē śudhyantām
jyōtirāham virajā vipāpmā bhūyāsagḡ svāhā || 67 || || 51 ||

vānmanaścakṣuśśrōtrajihvāghrāṇarētō
buddhyākūtisaḡkalpā mē śudhyantām jyōtirāham
virajā vipāpmā bhūyāsagḡ svāhā || 68 || || 52 ||

śiraḥ pāṇipādapārśva pṛṣṭhōdarajaṅghaśiśñōpasthapāyavō
mē śudhyaṅtām jyōtirāham viraajā vipāpmā
bhūyāsagg svāhā || 69 || || 53 ||

tvakcarmamāḡsarudhiramēdō'sthimajjā mē śudhyaṅtām
jyōtirāham viraajā vipāpmā bhūyāsagg svāhā || 70 || || 54 ||

śabdaspaṛśarūparasagandhā mē śudhyaṅtām
jyōtirāham viraajā vipāpmā bhūyāsagg svāhā || 71 || || 55 ||

pṛthivyaptējō vāyvākāśā mē śudhyaṅtām
jyōtirāham viraajā vipāpmā bhūyāsagg svāhā || 72 || || 56 ||

annamayaprāṇamayamanōmayavijñānamayānandamayā
mē śudhyaṅtām jyōtirāham viraajā vipāpmā
bhūyāsagg svāhā || 73 || || 57 ||

viviṭṭi svāhā || 74 || || 58 ||

ghaṣōtkāya svāhā || 75 || || 59 ||

uttiṣṭha puruṣa harē lōhitapiṅgalākṣi dēhidēhi
dadāpayitā mē śudhyaṅtām jyōtirāham viraajā
vipāpmā bhūyāsagg svāhā || 76 || || 60 ||

ōg svāhā || 77 || || 61 ||

saṭyaṃ paraṃ paraḡ saṭyaḡ saṭyēna na
sūvaṅgāllōkāccyaṅvantē kaḍācana saṭāḡ hi
saṭyaṃ tasmāthsatyē rāmantē tapa itī tapō
nānaśānātparaṃ yaddhi paraṃ tapastaddurḍhaṛṣaṃ
taddurādhaṛṣaṃ tasmāttapāsi ramantē dama
itī niyātaṃ brahmacāriṇastasmāddamē
ramantē śama ityarānyē muṇayastasmācchamē ramantē
dānamitī sarvaṇi bhūtāni praśaḡsanti dānānnāti
duṣkaraṃ tasmāddānē rāmantē dhārma itī dharmēṇa
sarvaṃidaṃ pariḡrhitāṃ dharmānnātīduṣcaraṃ
tasmāddharmē rāmantē prajāna itī
bhūyāḡsastasmādbhūyiṣṭhāḥ prajāyantē
tasmādbhūyiṣṭhāḥ prajānanē ramantē'gnaya ityāha
tasmādagnaya ādhātavyā agnihōtramityāha
tasmādagnihōtrē rāmantē yajña itī yajñō hi
dēvānām yajñēna hi dēvā divaṅgatāstasmādyajñē
rāmantē mānaśamitī vidvāḡsastasmādvidvāḡsā
ēva mānaśē rāmantē nyāsa itī brahmā brahmā hi
paraḥ parō hi brahmā tāni vā ētānyavarāṇi
tapāḡsi nyāsa ēvātyarēcayaḍya ēvaṃ
vēdētyupaniṣat || 78 || || 62 ||

prājāpatyō hārūṇissuparṇēyāḥ prajāpatim
 pītaramupāsasāra kim bhāgavantaḥ paramam vadantīti
 tasmai prōvāca satyēnā vāyurāvāti satyēnādityō rōcatē
 divi satyam vācaḥ pratiṣṭhā satyē sarvam pratiṣṭhitam
 tasmāthsatyam paramam vadanti tapasā dēvā
 dēvatāmagrā āyantapasarṣāyassuvaranvāvindantapāsā
 sapatnānpranūdāmārātīgṣtapāsi sarvam pratiṣṭhitam
 tasmāttapaḥ paramam vadanti damēna dāntāḥ
 kilbiṣāmavadhūnvanti damēna
 brahmacāriṇassuvaragacchandamō bhūtānām
 durādharṣam damē sarvam pratiṣṭhitam tasmāddamaḥ
 paramam vadanti samēna śāntāśśivamācaranti
 samēna nākam munayō'nvavindañchamō bhūtānāms
 durādharṣaḡ samē [durādharṣañchamē] sarvam
 pratiṣṭhitam tasmācchamaḥ paramam vadanti dānam
 yajñānām varūtham dakṣiṇā lōkē dātāraḡ
 sarvabhūtānyupajīvanti dānēnārātīrapānudanta dānēna
 dviṣantō mitrā bhavanti dānē sarvam pratiṣṭhitam
 tasmāddānam paramam vadanti dharmō viśvasya jagataḥ
 pratiṣṭhā lōkē dharmiṣṭham prajā upasarpanti dharmēna
 pāpamāpanudati dharmē sarvam pratiṣṭhitam

tasmāddharmam pāramam vadānti prajānānam vai
 pratiṣṭhā sādhu prajāyāstantum tānvānaḥ pitṛnāmānṛṇō
 bhavāti tadēva tasyānṛnam tasmāt prajānānam pāramam
 vadāntyagnayō vai trayī vidyā dēvayānaḥ panthā
 gārhapatya ṛkpr̥thivī rāthantaramānvāhāryapacānō
 yajūrantarikṣam vāmadēvyamāhavanīyassāmā suvargō
 lōkō br̥hattasmādagnīnpāramam vadāntyagnihōtraḡ
 sāyam prātargṛhānām niṣkṛtissviṣṭaḡ
 suhutam yajñakratūnām prāyānaḡ suvargasyā lōkasya
 jyōtistasmādagnihōtram pāramam vadānti yajña iti
 yajñō hi dēvānām yajñēna hi dēvā divam gatā
 yajñēnāsūrānapānudanta yajñēnā dviṣantō mitrā
 bhāvanti yajñē sarvam pratiṣṭhitam tasmādyajñam
 pāramam vadānti mānasam vai prajāpatyam
 pavitrām mānasēnā manasā sādhu pāsyaṭi mānasā
 ṛṣayaḥ prajā āsrjanta mānasē sarvam pratiṣṭhitam
 tasmānmānasam pāramam vadānti nyāsa
 ityāhūrmanīṣiṇō brahmānam brahmā viśvaḥ
 katamassvāyambhuḥ prajāpātissamvathsara iti
 samvathsarō'sāvādityō ya ēṣa ādityē puruṣassa
 pāramēṣṭhī brahmātmā yābhirādityastapāti

raśmibhistābhiḥ paṛjanyaō vaṛṣati
 paṛjanyaēnauṣadhivanaspaṭayaḥ prajāyanta
 oṣadhivanaspaṭibhirannam bhavaṭyannēna prāṇaḥ
 prāṇairbalaṃ balēna tapastapāsā śraddhā śraddhayā
 mēdhā mēdhayā maṇiṣā maṇiṣayā manō manāsā
 sāntiśśāntyā cittaṃ cittēna smṛtigḡ smṛtyā
 smāragḡ smāreṇa vijñānam vijñānēnātmanam
 vēdayati tasmādanam dadanth sarvāṅyētāni
 dadātyannātprāṇā bhavanti bhūtānam prāṇairmanō
 manāsaśca vijñānam vijñānādānandō
 brāhmayōnissa vā ēṣa puruṣaḥ pañcadhā pañcātmā
 yēna sarvamidam prōtam pṛthivī cāntarikṣam ca dyauśca
 diśāścāvāntaradiśāśca sa vai sarvamidam jagathsa ca
 bhūtaḡ sa bhavyam jijnāsakḡpta ṛtajā rayiṣṭhāḥ
 śraddhā satyō mahāsvāntamasōpariṣṭādḡjñātvā
 tamēvam manāsā hṛdā ca bhūyō na
 mṛtyumupāyāhi vidvān -tasmānnyāsamēṣām
 tapāsāmatirikṭamāhuḥ |
 vaśuraṅyō [vaśuraṅvō] vibhūrāsi prāṇē
 tvamāsi sandhātā brahmaṅtvamāsi
 viśvaśrktējōdāstvamāsyagnērvārcōdāstvamāsi

sūryā'sya dyumnōdāstvamā'si caṇḍramā'sa
upayāmagṛhītō'si brahmanē tvā mahasa
ōmityātmānaṃ yuñjītaivadvai mahōpaniṣadam
dēvānāṃ guhyaṃ ya ēvaṃ veda brahmanō
mahimānamāpnōti tasmādbrahmanō
mahimānamityupaniṣat || 79 || || 63 ||

tasyaivam viduṣō yajñasyātmā yajamānaśśraddhā patnī
śarīramidhmamurō vēdirlōmāni baṛhīrvēdaśśikhā
hrdayaṃ yūpaḥ kāma ājyaṃ manyuh
paśustapō'gniśśamayitā dakṣiṇā vāgghōtā prāṇa
ūdgātā cakṣuradhvaryurmanō brahmā
śrōtrāmagṇīdyāvaddhriyatē sā dīkṣā yadaśñāti
yatpibāti tadā'sya sōmapānaṃ yadramātē tadūpasadō
yathsañcarātyupaviśātyuttiṣṭhātē ca sa pravargyō
yanmukhaṃ tadāhavanīyō yadā'sya vijñānaṃ tajjuhōti
yathsāyaṃ prātarātti tathsamidhō yathsāyaṃ
prātarmaḍhyandināṃ ca tāni savānāni yē ahōrātrē tē
darśapūrṇamā'sau yē'rdhamā'sā'sca mā'sā'sca tē
cāturmā'syāni ya ṛtavastē paśubandhā yē
saṃvathsa'rā'sca parivathsa'rā'sca

tē'hargaṇāssārvavēdaṣaṃ vā ētathsaṭraṃ yanmarāṇaṃ
 tadāvabhṛtha' ētadvai jarāmaryamagnihōtraḡ
 saṭraṃ ya ēvaṃ vidvānūdaḡayanē praṃiyātē
 dēvānāmēva mahimānaṃ gaṭvā''dityasya sāyūjyaṃ
 gacchatyatha yō dakṣiṇē praṃiyātē pitṛṇāmēva
 mahimānaṃ gaṭvā caṇdramaśassāyūjyaṃ gacchatyētau
 vai sūryācaṇdraṃasōrmahimānaū" brāhmaṇō
 vidvānaḡbhijāyati tasmād brāhmaṇō mahimānaṃāpnōti
 tasmād brāhmaṇō mahimānaṃityupaṇiṣat || 80 || || 64 ||

ambhāsi bhūraḡnayē bhūrannaṃ bhūraḡnayē ca pāhi nō
 yaśchandaśaṃ namō brahmaṇa ṛtaṃ tapō yathā
 vṛkṣasyāṇōraṇiyānthasahasraśiṛṣamamṛtamādityō vā ēṣa
 ādityō vai tēja oḡo ghrṇissarvō vai kadruḡdrāya
 namō hiraṇyabāhavē yasya vaikaṇkatī kṛṇuṣva
 pājō'ditirāpō vā idamāpaḡ punantvagniśca
 sūryāścāyātvōṃ bhūrōṃ bhūrbhuvassuvarōṃ taduttama
 ōmantaścaratyāmṛtōpastaraṇaṃ praṇē niviṣtaḡ praṇē
 niviṣtaśśivō'mṛtāpidhānagg śraḡdhāyāṃ praṇē niviśya
 praṇānāmaṅguṣṭhamātrō mēdhā dēvi mēdhāṃ ma indro
 dadātvaphsarāsvā māṃ" mēdhā sādyō
 vāmadēvāyāghōrēbhyastatpuruṣāyēsānō brahmāmētu brahma
 mēdhayā brahma mēdhavā praṇāpāna vānmanaśśiraḡ
 pāṇi tvakcarma śabdaspṛśa pṛthivyannamaya vivitṭi

ghaṣōtkāyōttiṣṭhōgṃ satyaṃ prājāpatyastasyaivam
catuṣṣaṣṭiḥ || 64 ||

ambhāsi vṛṣā haḡsassarvō vā āyātu śraddhāyām
tatpuruṣāya pṛthivyēkānnāśītiḥ || 80 ||

|| *iti mahānārāyaṇōpaniṣat samāptā* ||